

Disse foredragene har vi holdt på flere forskjellige steder, som universiteter og politiske møter. De favner et bredt spenn av temaer, og dette dokumentet søker å utdype dette. Alle foredragene er originale Skolopenderforedrag.

Utover det som står her er vi åpne for å utvikle nye foredrag for å imøtekomme personlige interesser og ønsker. Ta kontakt så snakker vi om det.

1. SKOLO-001 Løvetannens bønn - mangfold som prinsipp
2. SKOLO-002 Kretsløp i overflod
3. SKOLO-003 Inn i naturen - en introduksjon til Arne Næss og dypøkologien
4. SKOLO-004 Rovdyr som ressurs - fra begrensingsfokus til mulighetstenkning
5. SKOLO-005 Hvorfor menn er menn og kvinner er kvinner
6. SKOLO-006 Likeverd versus likestilling
7. SKOLO-007 Lykkens fysiologi
8. SKOLO-008 Personligheter i dyreverden
9. SKOLO-009 Skolen som livsverksted
10. SKOLO-010 Karuss - en ekte fyllefisk i norsk natur
11. SKOLO-011 Karuss skifter kroppsform i selskap med gjedde
12. SKOLO-012 Aluminium - det vanlige metallet som ingen vil ha
13. SKOLO-013 Fremmede arter i norsk natur

1. "Blås på meg barn..!", lyder løvetannens bønn slik Inger Hagerup tolker den. Vi har laget et foredrag hvor vi beskriver mekanismene for naturmangfold og hvorfor disse er prinsipper som kan overføres på det meste i verden.

Populærvitenskapelig om mekanismene bak utvikling av biologisk mangfold. De beste løsningene finnes i naturen rundt oss, og den har valgt å satse på mangfold og frihet til annerledeshet. Vi forteller om viktigheten av naturmangfold, mekanismene bak og hvorfor det er truet.

Dette er en forelesning om biologiske mekanismer, som har relevans langt ut over dette fordi disse mekanismene gjelder overalt, også i samfunnet vårt.

I denne forelesningen oppklarer vi flere sammenhenger og avliver noen myter.

2. Naturen sparer verken på skjønnhet eller ressurser når den om våren står som et eneste stort overflødigthorn!! Hva er det som gjør vår overflod til en trussel for oss selv, og hva kan vi lære av naturen?

Prinsippene for mangfold i naturen gjelder også for oss mennesker, og dermed kan vi bruke disse prinsippene til å skape et samfunn i økologisk balanse. Dersom en er bevisst på hvordan mangfold fører til utvikling og tilpasning i et miljø under stadig endring, så kan man sko seg slik at tilværelsen blir mindre strabasios – og mer spennende!

Forelesningen er en frittstående fortsettelse av "Løvetannens bønn".

3. Med utgangspunkt i Arne Næss sitt filosofiske tankegods forteller vi om bærekraftig samfunnsutvikling. Forelesningen tar tak i de store utfordringene vi står overfor, hvordan de er knyttet til menneskets ressursforbruk og inviterer folk til selv å tenke høyt rundt disse spørsmålene. Det handler kort sagt om hvilke valg man gjør. Hva er viktigst i en meningsfylt tilværelse?
4. Rovdyrkonflikten har stått i stampe i en mannsalder. Vi tror det er på tide å forlate konflikten og tenke nytt. Kunnskapen om, og opplevelsen av det mektige i naturen er en ressurs for oss alle. Rovdyr kan faktisk bli en merkevare for lokalsamfunn. Vi kommer ikke utenom dem, la oss heller røyke ut våre gamle myter og fordommer og gjøre plass for de tanker som gjør våre fire store – og sjeldne – bidragsytere til vår fauna både velkomne og uunnværlige.
5. Få har unngått å oppdage at det er betydelige forskjeller mellom kvinner og menn. Vi mener det er gode grunner til dette. Naturen har som vanlig funnet de beste løsningene, og det er på tide å dyrke forskjellene! Beskrivelsen av disse finnes i vår fysiologi, og forklaringen i vår evolusjon. Her forklares blant annet hvorfor det er svært usannsynlig at mannen ble skapt før kvinnen!
6. Det motsatte av mangfold er enfold. Likestilling skaper enfold, mens likeverd skaper mangfold. I tillegg ser vi på det utrolige paradokset at likestillingsidealet har blitt et mindreverdsideal – for begge kjønn! Forelesningen er en frittstående fortsettelse av "Hvorfor menn er menn og kvinner er kvinner".
7. Hvorfor strebe etter lykke? Jo fordi lykke er en nedarvet egenskap som viser at vi en gang i menneskets tidligste tider valgte riktig ved å følge de gode følelsene, og fordi det faktisk er avgjørende for vår helse at vi oppsøker situasjoner som gjør oss glade. Vi tar utgangspunkt i tung vitenskap; evolusjon, kybernetikk, fysiologi og psykologi for å belyse dette på en populærvitenskapelig måte.
8. Hva er egentlig mot? Er det greit å være feig? I naturen fungerer begge deler som overlevelsesstrategi, og alle arter har representanter fra begge leire. Mot kan bli dumdristighet, og feigheten kan bli til listighet - avhengig av utfordringen en stilles overfor. Disse ulike personlighetene representerer egenskaper som er så viktige at de utviklet seg lenge før mennesket kom på banen. Vi forteller om biologien bak, og spør om vi har noe å lære ved å være oss bevisst dette fenomenet?

I dette foredraget forteller Joachim om hvordan personlighetstyper er like vanlig i dyreverden som hos oss mennesker. Alle har en tante eller et søskenbarn på Gjøvik som insisterer på at kjæledyret deres er helt unikt, og at det har "en personlighet som er noe helt for seg selv". Dette er selvfølgelig ikke bare livlig fantasi og stor innlevelse fra menneskets side, men det har rot i dyrenes fysiologi - akkurat som hos oss mennesker.

Prinsippet om at mangfold er viktig for overlevelse har naturlig nok sørget for at det finnes ulike personligheter (eller heter det dyrligheter) innen en art eller populasjon. Det er den samme mekanismen (evolusjon) som har formet våre personligheter og dyrenes. Dette skjedde tidlig, og har vært så viktig for

overlevelse at denne egenskapen har vært foredlet siden. Derfor finner vi de samme bakenforliggende fysiologiske mekanismene for personlighet hos veldig mange organismer - fra snegler og helt opp til mennesket.

Foredraget tar utgangspunkt i de to hovedgruppene av personlighetstyper (de som villig oppsøker risikofylte situasjoner, og de som kun gjør det som siste utvei), dykker ned i de fysiologiske mekanismene som karakteriserer disse, mens mangfold og evolusjon fungerer som et bakteppe.

9. Hva er det som gjør at ungene våre fødes som entreprenører og små forskere, men at de går ut av skolen uten tro på seg sjøl eller lyst til noe? Vi tror det handler om en pedagogisk praksis som ikke i tilstrekkelig grad gjenspeiler grunnleggende læringspsykologiske prinsipper. Forelesningen formidler tanker om hva som skal til for at skolen skal være base for individets utvikling av eget livsverk.
10. Karussen er en helt unik skapning i norsk fauna, som kan leve helt uten oksygen i flere uker. Til sammenligning kan nevnes at vi mennesker dør etter få minutter uten oksygen. Vi forteller om en fisk som har sukker på hjernen, driver med omfattende ENØK-tiltak og som produserer alkohol for å holde seg varm gjennom en lang vinter, og vi spør oss om det er mulig å "brenne hjemme" ved hjelp av en fisk!?
11. Karussen er en helt unik skapning i norsk fauna, som kan endre formen på kroppen sin når rovfisk som gjedde eller abbor finnes i nærheten. Vi kjenner ikke til noen andre virveldyr som kan dette. Vi forteller hvordan dette er mulig, og vi henter eksempler fra egen forskning på feltet for å belyse de mekanismene som ligger bak.
12. Aluminium (Al) er det vanligste metallet, og det tredje vanligste grunnstoffet – etter oksygen (O) og silisium (Si). Likevel er det ingen levende organismer på jorda som bruker dette vanlige grunnstoffet til noe nyttig i sine livsprosesser. Vi forklarer hvorfor, og samtidig hvordan dette metallet har stått sentralt i en av de største miljøkatastrofene på den nordlige halvkule.
13. En alvorlig konsekvens av at mennesker reiser, driver handel og har en egen evne til å drasse med seg ting, er at vi sprer og introduserer ulike arter til nye miljøer som de ellers ikke ville ha funnet veien til. På denne måten bidrar vi til at livet på jorda blir gjenstand for en global homogenisering. I denne forelesningen forklarer vi mekanismene bak innførsel og spredning av noen utvalgte og problematiske arter. Vi drøfter også noen kontroversielle bekjempelsesmetoder.